

Nr 374

Av fru Nettelbrandt m. fl., om befrielse jämväl från arvsskatt för stiftelser och sammanslutningar som är befriade från gåvoskatt.

(Lika lydande med motion nr 328 i Första kammaren)

Under ett antal år har riksdagen haft att behandla frågan om frihet från arvsskatt för vissa stiftelser och sammanslutningar. Enligt nu gällande lagstiftning föreligger större möjligheter till skattefrihet vid gåvor än vid dispositioner genom testamente. Medan gåvor till allmännyttiga ändamål i regel blir skattefria, är restriktionerna för skattefrihet vid testamente avsevärt hårdare.

I fråga om gåvoskatt gäller skattebefrielsen alla slag av stiftelser och sammanslutningar som har till huvudsakligt syfte att »främja religiösa, välgörande, sociala, politiska, konstnärliga, idrottsliga eller andra därmed jämförliga kulturella eller eljest allmännyttiga ändamål». Frihet från arvsskatt medges däremot endast för, förutom staten, sådana stiftelser och sammanslutningar som huvudsakligen avser att främja allmännyttiga ändamål av fyra olika kategorier:

- a/ rikets försvar;
- b/ barns eller ungdoms vård och fostran eller utbildning;
- c/ vård av sådana ålderstigna, sjuka och lytta, som kan betecknas som behövande; samt
- d/ vetenskaplig undervisning och forskning.

Enligt vår uppfattning är denna åtskillnad vid bedömning av skattefrihet vid gåvor och testamentariska förordnanden ej motiverad. Genom den nuvarande bristande överensstämmelsen mellan beskattningsreglerna i de båda fallen blir det ofta tillfälligheter som avgör huruvida en donation beskattas eller inte. Många personer som beslutat överlämna en del av sin förmögenhet till ett allmännyttigt ändamål känner inte till de konsekvenser i skattehänseende som uppstår, då gåvor ej överlämnas under livstiden.

Det har antagits bl. a. i förarbetena till lagstiftningen, att benägenheten att under livstiden genom gåvor understödja allmännyttiga ändamål kunde befaras minska, om gåvan beskattades, men att motsvarande återhållande moment inte är lika starkt i fråga om testamentariska förordnanden. Vi kan inte dela denna uppfattning.

Förslagen om befrielse från arvsskatt för här åsyftade stiftelser och sammanslutningar har under riksdagsbehandlingen aldrig mött något större motstånd men dock avslagits med motiveringen, att en utredning av frågan borde ske i samband med en allsidig översyn av hela arvsskatteområdet. En stark minoritet har dock menat att frågan bort kunnat lösas fristående från denna översyn.

Utskottet har under åren 1963—1966 ansett de i motionen anförda synpunkterna i och för sig beaktansvärda, men den då av motionärerna begärda utredningen inte vara av sådan angelägenhetsgrad att den omedelbart bort tillsättas.

I sitt utlåtande 1968 hemställde bevillningsutskottet, att motionen måtte avslås och motiverade detta med att en utredning — kapitalskatteberedningen — tillsatts i juni 1967 med uppgift att bl. a. överväga om bättre överensstämmelse kan nås mellan arvs- och gåvobeskattningen i fråga om vissa sammanslutningar. En förändring av stiftelsernas skatteförmåner skulle, heter det, »binda utredningen och därigenom ändra förutsättningarna för dess arbete».

Denna utredning har dock givits ett mycket omfattande uppdrag. Av direktiven framgår att utredningen bl. a. skall klarlägga ändringar i förmögenhetstillväxt och förmögenhetsfördelning, avväga beskattningen så att en socialt önskvärd fördelning av förmögenhetsinnehavet underlättas samt att därvid hänsyn tas till inkomstbeskattningen. Den skall vidare pröva om justering av den s. k. 80-procentregeln är motiverad, överväga problem i samband med en eventuell särbeskattning av förmögenhet, analysera fördelar och nackdelar av en arvslotsbeskattning respektive en kvarlåtenskapsbeskattning, överväga om beskattningsreglerna kan ges en mer schablonmässig karaktär, undersöka om domicil- eller nationalitetsprincipen är den mest ändamålsenliga och se över indelningen i skatteklasser och ompröva avvägningen av skattesatserna. Utredningen skall dessutom överväga om de skattefria beloppen bör utformas som gränsbelopp eller grundavdrag samt beakta problemen vid förmånstagarförordnanden, framskjutna förvärv, avstående av arv eller gåva, anstånd med inbetalning av skatt, eftergift och återvinning samt om fullföljd av talan — vidare pröva vilka forumregler och besvärshöjningar som är lämpliga. Det står också enligt direktiven utredningen fritt att ta upp till behandling även andra spörsmål som har samband med de berörda beskattningsformerna.

Med tanke på de ytterst komplicerade och mycket omfattande uppgifter som kapitalskatteberedningen har givits kommer det med stor sannolikhet att dröja avsevärd tid innan ett förslag på basis av detta nyligen givna utredningsuppdrag kan föreläggas riksdagen. Utredningens arbete försvåras av att uppdraget avser både svåröverskådliga tekniska och administrativa frågor och problem som kan förväntas i vissa avseenden vara politiskt kontroversiella. Kapitalskatteberedningens uppgifter är alltså omfattande, tek-

